

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 15 października 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach karnych — Dyrektywa 2010/64/UE —
Prawo do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym —
Język postępowania — Wyrok nakazowy skazujący na karę grzywny — Możliwość wniesienia sprzeciwu
w języku innym niż język postępowania — Dyrektywa 2012/13/UE — Prawo do informacji
w postępowaniu karnym — Prawo do informacji dotyczących oskarżenia — Doręczenie wyroku
nakazowego — Tryby — Obowiązkowe ustanowienie pełnomocnika przez podejrzanego względnie
oskarżonego — Termin na wniesienie sprzeciwu biegnący od momentu doręczenia
wyroku pełnomocnikowi

W sprawie C-216/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Amtsgericht Laufen (sąd rejonowy w Laufen, Niemcy) postanowieniem
z dnia 22 kwietnia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 kwietnia 2014 r., w postępowaniu
karnym przeciwko

Gavrilowi Covaciemu,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), wiceprezes, pełniący funkcję prezesa pierwszej izby, F. Biltgen,
A. Borg Barthet, M. Berger i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 marca 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu G. Covaciego przez U. Krausego oraz S. Ryfische, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega oraz J. Kemper, działających w charakterze
pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez K. Georgiadisa oraz S. Lekkou, działających w charakterze
pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa oraz F.X. Bréchota, działających w charakterze
pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Salvatorellego, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu austriackiego przez G. Eberharda, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Bogensbergera oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 7 maja 2015 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 2 i art. 2 1 i 8 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. L 280, s. 1), a także art. 2, art. 3 ust. 1 lit. c) i art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego wobec G. Covaciego z powodu popełnionych przez niego naruszeń przepisów ruchu drogowego.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2010/64

- 3 Motywy 12, 17 i 27 dyrektywy 2010/64 stanowią:

„(12) Niniejsza dyrektywa [...] [o]kreśla wspólne minimalne zasady, które mają być stosowane w dziedzinach tłumaczenia pisemnego i tłumaczenia ustnego w postępowaniu karnym, w celu zwiększenia wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.

[...]

(17) Niniejsza dyrektywa powinna zapewniać darmową i odpowiednią pomoc językową, umożliwiającą podejrzanym lub oskarżonym, którzy nie mówią w języku postępowania karnego lub go nie rozumieją, pełne wykonywanie swojego [ich] prawa do obrony oraz gwarantującą rzetelność postępowania.

[...]

(27) U podstaw właściwego wymierzania sprawiedliwości leży obowiązek poświęcenia uwagi podejrzanym lub oskarżonym znajdującym się w potencjalnie niekorzystnym położeniu, w szczególności z powodu jakichkolwiek upośledzeń fizycznych wpływających na ich zdolność do skutecznego porozumiewania się. Prokuratura, organy ścigania i organy sądowe powinny zatem zapewnić, aby osoby te były w stanie skutecznie wykonywać prawa przewidziane

w niniejszej dyrektywie, na przykład uwzględniając wszelkie potencjalne słabości mające wpływ na zdolność tych osób do śledzenia postępowania i do wyrażania się oraz podejmując odpowiednie kroki w celu zapewnienia, aby prawa te zostały zagwarantowane.

[...]”.

- 4 Artykuł 1 owej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot i zakres”, przewiduje w ust. 1 i 2:

„1. Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady dotyczące prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym [...].

2. Prawo, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do osób od chwili, gdy właściwe organy danego państwa członkowskiego poinformują je, za pomocą oficjalnego powiadomienia lub w inny sposób, że są one podejrzane lub oskarżone o popełnienie przestępstwa, do czasu zakończenia postępowania rozumianego jako ostateczne ustalenie tego, czy popełniły one przestępstwo, w tym, w stosownych przypadkach, wydania wyroku [skazującego] lub rozpatrzenia wszelkich odwołań”.

- 5 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do tłumaczenia ustnego”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzanym lub oskarżonym, którzy nie mówią w języku danego postępowania karnego lub go nie rozumieją, zapewniono niezwłocznie tłumaczenie ustne podczas postępowania karnego przed organami śledczymi i sądowymi, w tym również podczas przesłuchania przez policję, wszystkich rozpraw sądowych oraz wszelkich niezbędnych posiedzeń.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby tam, gdzie to konieczne w celu zagwarantowania rzetelności postępowania, dostępne było tłumaczenie ustne kontaktów między podejrzanymi lub oskarżonymi a ich obrońcą, związanych bezpośrednio z jakimkolwiek przesłuchaniem lub składaniem wyjaśnień [na posiedzeniach i rozprawach] podczas postępowania lub ze złożeniem odwołania lub innych wniosków proceduralnych.

3. Prawo do tłumaczenia ustnego na mocy ust. 1 i 2 obejmuje również odpowiednią pomoc osobom z upośledzeniem słuchu lub mowy.

[...]

8. Tłumaczenie ustne zapewnione na mocy niniejszego artykułu musi mieć jakość wystarczającą do zagwarantowania rzetelności postępowania, w szczególności poprzez zapewnienie, aby podejrzeni lub oskarżeni zrozumieli zarzuty i dowody [podnoszone] przeciwko nim oraz byli w stanie wykonywać swoje prawo do obrony”.

- 6 Artykuł 3 owej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do tłumaczenia pisemnego istotnych dokumentów”, ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzanym lub oskarżonym, którzy nie rozumieją języka danego postępowania karnego, zapewniono w rozsądnym terminie tłumaczenie pisemne wszystkich dokumentów istotnych dla zapewnienia ich zdolności do wykonywania swojego [ich] prawa do obrony oraz do zagwarantowania rzetelności postępowania.

2. Istotne dokumenty obejmują wszelkie orzeczenia o pozbawieniu danej osoby wolności, każdy zarzut lub akt oskarżenia oraz każdy wyrok.

3. Właściwe organy decydują w każdej sprawie, czy jakiegokolwiek inne dokumenty mają istotny charakter [...].

[...]”.

Dyrektywa 2012/13

7 Motyw 27 dyrektywy 2012/13 stanowi:

„Osobom oskarżonym o popełnienie przestępstwa należy udzielić wszelkich informacji dotyczących oskarżenia niezbędnych do umożliwienia im przygotowania swojej [ich] obrony oraz do zagwarantowania rzetelności postępowania”.

8 Artykuł 1 rzeczonyj dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy dotyczące prawa osób podejrzanych lub oskarżonych do informacji dotyczących praw przysługujących im w postępowaniu karnym oraz oskarżenia przeciwko nim [...]”.

9 Artykuł 2 ust. 1 tej dyrektywy ogranicza jej zakres stosowania w następujący sposób:

„Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie od chwili poinformowania osób przez właściwe organy państwa członkowskiego, że są one podejrzane lub oskarżone o popełnienie przestępstwa, do czasu zakończenia postępowania rozumianego jako ostateczne rozstrzygnięcie tego, czy osoba podejrzana lub oskarżona popełniła przestępstwo, w tym również, w stosownych przypadkach, wydania wyroku [skazującego] oraz rozstrzygnięcia wszelkich środków odwoławczych”.

10 Artykuł 3 tej samej dyrektywy jest zatytułowany „Prawo do informacji o prawach”, a jego ust. 1 ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby osobom podejrzanym lub oskarżonym niezwłocznie udzielano informacji dotyczących przynajmniej poniższych praw procesowych, stosowanych zgodnie z prawem krajowym, aby umożliwić skuteczne wykonywanie tych praw:

[...]

c) praw[a] do informacji dotyczących oskarżenia, zgodnie z art. 6;

[...]”.

11 Artykuł 6 dyrektywy 2012/13, zatytułowany „Prawo do informacji dotyczących oskarżenia”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osobom podejrzanym lub oskarżonym udzielono informacji o czynie zabronionym, o którego popełnienie są one podejrzane lub oskarżone. Informacje te przekazuje się niezwłocznie i są one na tyle szczegółowe, na ile jest to konieczne do zagwarantowania rzetelności postępowania oraz skutecznego wykonywania prawa do obrony.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone, które zostały zatrzymane lub aresztowane, otrzymały informacje o powodach ich zatrzymania lub aresztowania, w tym o czynie zabronionym, o którego popełnienie są podejrzane lub oskarżone.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby najpóźniej w chwili przekazania podstawy oskarżenia do oceny sądu przedstawiono szczegółowe informacje na temat oskarżenia, w tym rodzaju przestępstwa i jego kwalifikacji prawnej, jak również charakteru udziału osoby oskarżonej.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone były niezwłocznie informowane o wszelkich zmianach w informacjach podanych zgodnie z niniejszym artykułem, w przypadku gdy jest to konieczne do zagwarantowania rzetelności postępowania”.

Prawo niemieckie

- 12 Paragraf 184 Gerichtsverfassungsgesetz (niemieckiej ustawy o ustroju sądów, zwanej dalej „GVG”) stanowi:

„Językiem sądów jest język niemiecki [...]”.

- 13 Paragraf 187 GVG, w brzmieniu zmienionym w następstwie transpozycji dyrektyw 2010/64 i 2012/13, stanowi:

„(1) Dla podejrzanego lub skazanego, który nie zna języka niemieckiego lub też cierpi na zaburzenia słuchu lub mowy, sąd zapewnia udział tłumacza ustnego lub pisemnego, o ile jest to konieczne do wykonywania praw procesowych tego podejrzanego lub skazanego w postępowaniu karnym. Sąd informuje podejrzanego w zrozumiałym dla niego języku, iż w tym celu może on żądać bezpłatnego udziału tłumacza ustnego lub pisemnego podczas całego postępowania karnego.

(2) Konieczne do wykonywania praw procesowych podejrzanego w postępowaniu karnym, który nie zna języka niemieckiego, jest z reguły pisemne tłumaczenie decyzji pozbawiających wolności oraz aktów oskarżenia, wyroków nakazowych i nieprawomocnych wyroków [...]”.

- 14 Paragraf 132 Strafprozessordnung (niemieckiego kodeksu postępowania karnego, zwanego dalej „StPO”), dotyczący udzielania gwarancji i ustanawiania pełnomocników do doręczeń, przewiduje w ust. 1:

„Jeżeli podejrzany, co do którego zachodzi duże prawdopodobieństwo, że popełnił przestępstwo, nie ma zwykłego miejsca zamieszkania lub pobytu na obszarze obowiązywania niniejszej ustawy, lecz nie są spełnione przesłanki do zastosowania tymczasowego aresztowania, można w celu zapewnienia przeprowadzenia postępowania karnego zarządzić, iż podejrzany:

1. przedstawi odpowiednie zabezpieczenie na poczet kary grzywny, której należy oczekiwać, oraz na poczet kosztów postępowania i
2. upoważni osobę zamieszkującą w okręgu właściwego sądu do przyjmowania doręczeń dokumentów”.

- 15 Paragraf 410 StPO, dotyczący sprzeciwu od wyroku nakazowego i prawomocności, ma następujące brzmienie:

„1. Oskarżonemu przysługuje prawo do wniesienia sprzeciwu od wyroku nakazowego do sądu, który go wydał, pisemnie lub też do protokołu sekretariatu sądu, w terminie dwóch tygodni od doręczenia [...]”.

2. Sprzeciw może zostać ograniczony do określonych zarzutów.

3. Jeżeli sprzeciw nie zostanie wniesiony w terminie, wyrok nakazowy staje się prawomocny”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 Podczas kontroli przeprowadzonej przez policję w dniu 25 stycznia 2014 r. stwierdzono, po pierwsze, że G. Covaci, obywatel rumuński, prowadził na terytorium niemieckim pojazd bez ważnej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, i po drugie, że przedstawiona przez zainteresowanego organom niemieckim polisa ubezpieczeniowa (zielona karta) była sfalszowana.
- 17 Gavril Covaci został przesłuchany przez policję z udziałem tłumacza ustnego.
- 18 Jako że G. Covaci nie posiadał ani stałego miejsca zamieszkania, ani miejsca pobytu na obszarze obowiązywania prawa niemieckiego, udzielił on nieodwołalnego pisemnego pełnomocnictwa do doręczeń na rzecz trzech pracowników Amtsgericht Laufen. Zgodnie z treścią tego pełnomocnictwa terminy do wnoszenia środków zaskarżenia od orzeczeń sądowych zaczynają biec od chwili dokonania doręczenia orzeczenia do rąk ustanowionych pełnomocników do doręczeń.
- 19 W dniu 18 marca 2014 r., po zakończeniu dochodzenia, Staatsanwaltschaft Traunstein (prokuratura w Traunstein, Niemcy) złożyła do Amtsgericht Laufen wniosek o wydanie wyroku nakazowego nakładającego na G. Covaciego karę grzywny.
- 20 Wyrok nakazowy wydawany jest w uproszczonym postępowaniu karnym, z pominięciem rozprawy lub innego posiedzenia o charakterze kontradiktoryjnym. Wyrok nakazowy, wydawany przez sędziego na wniosek prokuratury w odniesieniu do drobnych przestępstw, ma charakter tymczasowy. Zgodnie z § 410 StPO staje się on prawomocny po upływie dwutygodniowego terminu, który biegnie od momentu doręczenia rzeczonego wyroku (w danym przypadku do rąk pełnomocników do doręczeń skazanego). Może on doprowadzić do przeprowadzenia posiedzenia o charakterze kontradiktoryjnym tylko poprzez wniesienie w wyznaczonym terminie sprzeciwu od tego wyroku. Sprzeciw, który może zostać wniesiony pisemnie lub też do protokołu sekretariatu sądu, prowadzi do przeprowadzenia rozprawy sądowej.
- 21 We wniosku o wydanie wyroku nakazowego Staatsanwaltschaft Traunstein wniosła o dokonanie doręczenia wyroku nakazowego do rąk pełnomocników do doręczeń, a ponadto o to, aby pisemne oświadczenia, w tym wniesienie sprzeciwu od wyroku, były dokonywane w języku niemieckim.
- 22 W pierwszej kolejności Amtsgericht Laufen, do którego złożono wniosek o wydanie spornego w postępowaniu głównym wyroku nakazowego, zastanawia się, czy wynikający z art. 184 GVG obowiązek wniesienia sprzeciwu od wyroku nakazowego w języku niemieckim jest zgodny z przepisami dyrektywy 2010/64 przewidującymi darmową pomoc językową dla podejrzanych względnie oskarżonych w postępowaniach karnych.
- 23 W drugiej kolejności sąd odsyłający powziął wątpliwości co do zgodności z prawem trybu doręczenia wyroku nakazowego z dyrektywą 2012/13, a w szczególności z jej art. 6, zobowiązującym każde państwo członkowskie do zagwarantowania, aby szczegółowych informacji o treści oskarżenia udzielono najpóźniej do chwili, w której sąd ma orzec w przedmiocie zasadności oskarżenia.
- 24 W tej sytuacji Amtsgericht Laufen postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:
  - „1) Czy art. 1 ust. 2 oraz art. 2 ust. 1 i 8 dyrektywy 2010/64 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one zarządzeniu sędziego, które w ramach stosowania § 184 niemieckiej Gerichtsverfassungsgesetz wymaga od oskarżonej osoby, by w celu skutecznego wniesienia środka zaskarżenia dokonywała tego wyłącznie w języku urzędowym obowiązującym przed sądami, w konkretnym przypadku w języku niemieckim?

- 2) Czy art. 2, art. 3 ust. 1 lit. c) oraz art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy 2012/13 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one zarządzeniu ustanowienia przez oskarżonego pełnomocnika do doręczeń, jeżeli już z chwilą doręczenia pełnomocnikowi do doręczeń zaczyna biec termin do wniesienia środków zaskarżenia i ostatecznie bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy oskarżony poweźmie wiedzę o oskarżeniu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 25 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający pyta w istocie, czy art. 1–3 dyrektywy 2010/64 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego takiego jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nie pozwala osobie, wobec której został wydany wyrok nakazowy, na wniesienie środka zaskarżenia od tego orzeczenia na piśmie w języku innym aniżeli język postępowania, nawet jeśli osoba ta nie włada tym ostatnim językiem.
- 26 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy zauważyć, że art. 1 ust. 1 dyrektywy 2010/64 przewiduje prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego między innymi w ramach postępowania karnego. Ponadto art. 1 ust. 2 owej dyrektywy precyzuje, że prawo to przysługuje odnośnym osobom od chwili, gdy właściwe organy danego państwa członkowskiego poinformują je, że są one podejrzane lub oskarżone o popełnienie przestępstwa, do chwili zakończenia postępowania rozumianego jako ostateczne ustalenie tego, czy popełniły one przestępstwo, w tym – w stosownych przypadkach – wydania wyroku skazującego lub rozpatrzenia wszelkich środków zaskarżenia.
- 27 W konsekwencji sytuacja osoby takiej jak G. Covaci, która pragnie wnieść sprzeciw od wyroku nakazowego, który nie jest jeszcze prawomocny i którego jest ona adresatem, jest w oczywisty sposób objęta zakresem stosowania owej dyrektywy, tak że osoba ta powinna móc skorzystać z gwarantowanego przez ową dyrektywę prawa do tłumaczenia ustnego i pisemnego.
- 28 Jeżeli chodzi o kwestię, czy osoba znajdująca się w sytuacji takiej jak G. Covaci może powołać się na to prawo dla celów wniesienia sprzeciwu od takiego wyroku w języku innym aniżeli język postępowania mający zastosowanie przed właściwym sądem krajowym, należy odwołać się do treści art. 2 i 3 dyrektywy 2010/64. Te dwa artykuły regulują bowiem, odpowiednio, prawo do tłumaczenia ustnego i prawo do tłumaczenia pisemnego pewnych istotnych dokumentów, a więc dwa aspekty prawa przewidzianego w art. 1 te samej dyrektywy, wskazane nawet w samym jej tytule.
- 29 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dla dokonania interpretacji przepisu prawa Unii Trybunał bierze pod uwagę nie tylko jego brzmienie, ale także jego kontekst oraz cele, do których zmierza uregulowanie, którego ów przepis stanowi część (wyrok Rosselle, C-65/14, EU:C:2015:339, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 Jeżeli chodzi o art. 2 dyrektywy 2010/64, który reguluje prawo do tłumaczenia ustnego, z samego brzmienia tego przepisu wynika, że ów przepis – w przeciwieństwie do art. 3 te samej dyrektywy, który dotyczy tłumaczenia pisemnego pewnych istotnych dokumentów – odnosi się do tłumaczenia ustnego oświadczeń składanych ustnie.
- 31 I tak zgodnie z art. 2 ust. 1 i 3 owej dyrektywy prawo do tłumaczenia ustnego przysługuje jedynie podejrzany lub oskarżony, którzy nie są w stanie sami komunikować się w języku danego postępowania karnego, czy to z tego powodu, że nie mówią w tym języku lub go nie rozumieją, czy też z powodu upośledzenia słuchu lub mowy.

- 32 To właśnie z tego powodu art. 2 ust. 1 i 2 dyrektywy 2010/64, wyliczając okoliczności, w których pomoc tłumacza ustnego powinna zostać zaproponowana podejrzanym lub oskarżonym, odwołuje się – nawet jeśli w niewyczerpujący sposób – jedynie do sytuacji związanych z kontaktami ustnymi, takich jak przesłuchania przez policję, wszystkie rozprawy sądowe oraz wszelkie niezbędne posiedzenia, a także kontakty między podejrzanymi lub oskarżonymi a ich obrońcą związane bezpośrednio z jakimkolwiek przesłuchaniem lub składaniem wyjaśnień na posiedzeniach i rozprawach podczas postępowania lub z wniesieniem środków zaskarżenia lub innych wniosków proceduralnych.
- 33 Innymi słowy aby zagwarantować rzetelność postępowania i aby zainteresowana osoba mogła zrealizować przysługujące jej prawo do obrony, przepis ten zapewnia, by osoba ta, gdy zostanie wezwana do samodzielnego składania oświadczeń ustnych między innymi w ramach postępowania karnego – czy to bezpośrednio przed właściwym sądem, czy też do wiadomości swojego obrońcy – mogła uczynić to we własnym języku.
- 34 Za taką interpretacją przemawiają cele, do których realizacji dąży dyrektywa 2010/64.
- 35 W kwestii tej należy przypomnieć, że dyrektywa ta została przyjęta na podstawie art. 82 ust. 2 akapit drugi lit. b) TFUE, zgodnie z którym w zakresie niezbędnym dla ułatwienia wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych, jak również współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej, stanowiąc w drodze dyrektyw zgodnie ze zwykłą procedurą prawodawczą, mogą ustanawiać normy minimalne dotyczące praw jednostek w postępowaniu karnym.
- 36 I tak zgodnie z motywem 12 dyrektywy 2010/64 to w celu zwiększenia wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi owa dyrektywa określa wspólne minimalne zasady, które mają być stosowane w dziedzinach tłumaczenia pisemnego i tłumaczenia ustnego w postępowaniu karnym.
- 37 Zgodnie z motywem 17 tej dyrektywy takie minimalne zasady powinny zapewniać darmową i odpowiednią pomoc językową, umożliwiającą podejrzanym lub oskarżonym, którzy nie mówią w języku postępowania karnego lub go nie rozumieją, pełne wykonywanie ich prawa do obrony, oraz gwarantować rzetelność postępowania.
- 38 Jednakże wymaganie od państw członkowskich, zgodnie z sugestią G. Covaciego i rządu niemieckiego, nie tylko aby umożliwiały one odnośnym osobom bycie poinformowanymi w pełnym zakresie i w ich języku o zarzucanych im czynach, a także przedstawienie ich własnej wersji wydarzeń, lecz również aby systematycznie przejmowały one koszty tłumaczenia wszelkich środków zaskarżenia wnoszonych przez odnośne osoby od orzeczeń sądowych, których są adresatami, wykraczałoby poza cele, do których realizacji dąży dyrektywa 2010/64.
- 39 Jak wynika bowiem również z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, poszanowanie wymogów związanych z rzetelnym procesem ogranicza się do zapewnienia, by oskarżony mógł zrozumieć co mu jest zarzucane, i mógł podjąć swoją obronę, przy czym nie istnieje wymóg tłumaczenia pisemnego każdego dokumentu stanowiącego dowód w sprawie lub należącego do akt sprawy (ETPC, Kamasinski/Austria, 19 grudnia 1989 r., seria A nr 168, § 74).
- 40 W konsekwencji przewidziane w art. 2 dyrektywy 2010/64 prawo do tłumaczenia ustnego dotyczy tłumaczenia przez tłumacza ustnego ustnych kontaktów podejrzanego lub oskarżonego z organami śledczymi, sądowymi, względnie w odpowiednim przypadku z obrońcą, a nie tłumaczenia pisemnego wszystkich dokumentów na piśmie przedstawionych przez podejrzanego lub oskarżonego.
- 41 Jeżeli chodzi o sytuację, której dotyczy postępowanie główne, z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że przewidziany przez prawo niemieckie karny wyrok nakazowy (Strafbefehl) jest wydawany w ramach postępowania sui generis. Postępowanie to bowiem jako jedyną możliwość trafienia przez podejrzanego na posiedzenie o charakterze kontradiktoryjnym – w ramach którego

może w pełni wykonywać przysługujące mu prawo do bycia wysłuchanym – przewiduje możliwość wniesienia sprzeciwu od tego wyroku. Sprzeciw ten, który może zostać złożony na piśmie, a – jeśli jest składany ustnie – bezpośrednio do sekretariatu właściwego sądu, nie podlega obowiązkowi uzasadnienia, musi zostać złożony w szczególnie krótkim terminie dwóch tygodni liczonym od momentu doręczenia wyroku i nie wymaga obowiązkowego udziału adwokata, ponieważ oskarżony [z chwilą wydania wyroku nakazowego podejrzany uzyskuje status oskarżonego; stąd w pytaniach prejudycjalnych zastosowano tłumaczenie funkcjonalne i mowa jest o „oskarżonym”, mimo użycia w wersji niemieckiej słowa „Beschuldigte”, oznaczającego zwykle „podejrzanego” – przyp. tłum.] może złożyć go samodzielnie.

- 42 W tych okolicznościach art. 2 dyrektywy 2010/64 gwarantuje osobie znajdującej w się w sytuacji G. Covaciego możliwość korzystania z nieodpłatnej pomocy tłumacza ustnego, jeżeli zainteresowany samodzielnie wnosi ustnie sprzeciw od wyroku nakazowego, którego jest adresatem, do sekretariatu właściwego sądu krajowego, tak by sąd ów mógł sporządzić protokół ze złożenia sprzeciwu, albo – jeśli zainteresowany składa sprzeciw na piśmie, z pomocą obrońcy, który przejmuje na siebie odpowiedzialność za sporządzenie odpowiedniego dokumentu w języku postępowania.
- 43 Jeżeli chodzi o kwestię, czy art. 3 dyrektywy 2010/64, który reguluje tłumaczenie pewnych istotnych dokumentów, przyznaje prawo do pomocy w dziedzinie tłumaczenia osobie znajdującej się w sytuacji takiej jak G. Covaci, pragnącej wnieść na piśmie sprzeciw od wyroku nakazowego, i to bez pomocy obrońcy, należy zauważyć, że z samego brzmienia tego przepisu wynika, iż powodem przyznania tego prawa jest cel umożliwienia zainteresowanym osobom możliwości wykonania przysługującego im prawa do obrony oraz zagwarantowania rzetelności postępowania.
- 44 Wynika z tego – jak podniósł rzecznik generalny w pkt 57 swojej opinii – że co do zasady art. 3 dotyczy jedynie tłumaczenia pisemnego na język zrozumiały dla zainteresowanej osoby pewnych istotnych dokumentów sformułowanych przez właściwe organy w języku postępowania.
- 45 Wykładnię tę, po pierwsze, potwierdza ponadtolista dokumentów, które art. 3 ust. 2 dyrektywy 2010/64 uznaje za istotne i dla których tłumaczenie jest w związku z tym konieczne. Lista ta bowiem wylicza, choć w niewyczerpujący sposób, wszelkie orzeczenia o pozbawieniu danej osoby wolności, każdy zarzut lub akt oskarżenia oraz każdy wyrok.
- 46 Po drugie, wykładnia ta jest również uzasadniona przez fakt, iż przewidziane w art. 3 owej dyrektywy prawo do tłumaczenia, ma na celu – jak wynika ust. 4 tego artykułu – „umożliwieni[e] zrozumienia przez podejrzanych lub oskarżonych zarzutów i dowodów przeciwko nim”.
- 47 Z tego wynika, że przewidziane w art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 2010/64 prawo do tłumaczenia nie obejmuje co do zasady tłumaczenia pisemnego na język postępowania dokumentu takiego jak sprzeciw od wyroku nakazowego, sporządzonego przez zainteresowanego w języku, którym włada, lecz który nie jest językiem postępowania.
- 48 Dyrektywa 2010/64 ustanawia jedynie minimalne zasady, pozostawiając państwom członkowskim zgodnie ze swym motywem 32 możliwość rozszerzenia praw określonych w niniejszej dyrektywie w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony również w sytuacjach nieprzewidzianych wyraźnie w niniejszej dyrektywie.
- 49 Ponadto należy zauważyć, że art. 3 ust. 3 dyrektywy 2010/64 wyraźnie pozwala właściwym władzom na podjęcie w każdym konkretnym przypadku decyzji, czy dokumenty inne aniżeli te przewidziane w art. 3 ust. 1 i 2 owej dyrektywy są istotne w rozumieniu tego przepisu.

- 50 Do sądu odsyłającego należy zatem ustalenie – przy uwzględnieniu w szczególności charakterystyki postępowania prowadzącego do wydania wyroku nakazowego w postępowaniu głównym przywołanej w pkt 41 niniejszego wyroku oraz charakterystyki zawisłej przed owym sądem sprawy – czy sprzeciw wniesiony na piśmie od wyroku nakazowego należy uznać za dokument istotny, którego tłumaczenie jest niezbędne.
- 51 Z całości kształtu powyższych rozważań wynika, że na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 1–3 dyrektywy 2010/64 należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego takiego jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nie pozwala osobie, wobec której został wydany wyrok nakazowy, na wniesienie środka zaskarżenia od tego orzeczenia na piśmie w języku innym aniżeli język postępowania, nawet jeśli osoba ta nie włada tym ostatnim językiem, chyba że właściwe władze uznają – zgodnie z art. 3 ust. 3 owej dyrektywy – że w kontekście danego postępowania i okoliczności danej sprawy sprzeciw ten stanowi dokument istotny.

W przedmiocie pytania drugiego

- 52 Poprzez swoje pytanie drugie sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 2, art. 3 ust. 1 lit. c) oraz art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy 2012/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego takiego jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nakłada na oskarżonego niebędącego rezydentem tego państwa członkowskiego obowiązek ustanowienia pełnomocnika do doręczeń dla celów wydanego wobec niego wyroku nakazowego, jeżeli termin do wniesienia środków zaskarżenia zaczyna biec już z chwilą doręczenia tego wyroku pełnomocnikowi do doręczeń.
- 53 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy zauważyć, że art. 1 dyrektywy 2012/13 przewiduje prawo osób podejrzanych lub oskarżonych do informacji dotyczących praw przysługujących im w postępowaniu karnym oraz do informacji dotyczących sformułowanego wobec nich oskarżenia.
- 54 Jak wynika z łącznej lektury art. 3 i 6 owej dyrektywy, prawo, o którym mowa w jej art. 1, obejmuje co najmniej dwa odrębne prawa.
- 55 Po pierwsze, zgodnie z art. 3 dyrektywy 2012/13 państwa członkowskie zapewniają, by osobom podejrzanym lub oskarżonym udzielano informacji dotyczących co najmniej niektórych praw procesowych wymienionych w tym przepisie, obejmujących prawo dostępu do obrońcy, uprawnienie do bezpłatnej porady prawnej i warunki jej uzyskania, prawo do informacji dotyczących oskarżenia i prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego oraz prawo do odmowy składania wyjaśnień.
- 56 Po drugie, przywoływana dyrektywa definiuje w swoim art. 6 zasady dotyczące prawa do informacji dotyczących oskarżenia.
- 57 Jako że pytanie przedstawione przez sąd odsyłający dotyczy – szczególnie – zakresu tego ostatniego prawa, należy zbadać, czy art. 6 dyrektywy 2012/13, który definiuje to prawo, ma zastosowanie w ramach szczególnego postępowania, takiego jak postępowanie toczące się w postępowaniu głównym, prowadzącego do wydania wyroku nakazowego.
- 58 W tej kwestii należy zauważyć, że zgodnie z brzmieniem art. 2 dyrektywy 2012/13 ma ona zastosowanie od chwili poinformowania osób przez właściwe organy państwa członkowskiego, że są one podejrzane lub oskarżone o popełnienie przestępstwa, do chwili zakończenia postępowania rozumianego jako ostateczne rozstrzygnięcie tego, czy osoba podejrzana lub oskarżona popełniła przestępstwo, w tym również, w stosownych przypadkach, wydania wyroku skazującego oraz rozstrzygnięcia wszelkich środków zaskarżenia.

- 59 jednak z uwagi na to, że wyrok nakazowy, o którego wydanie wobec G. Covaciego wystąpiono do sądu odsyłającego, nie stanie się prawomocny przed upływem terminu na wniesienie sprzeciwu od tegoż wyroku, co zostało stwierdzone w pkt 27 niniejszego wyroku, sytuacja osoby takiej jak G. Covaci jest oczywiście objęta zakresem stosowania dyrektywy 2012/13, tak że zainteresowany powinien móc skorzystać z prawa do bycia poinformowanym o zarzucanych mu czynach, i to przez cały czas trwania postępowania.
- 60 Co prawda o ile z powodu sumarycznego i uproszczonego charakteru postępowania toczącego się przed sądem odsyłającym doręczenie wyroku nakazowego, takiego wyrok jak sporny w postępowaniu głównym, następuje dopiero po rozstrzygnięciu przez sąd zasadności oskarżenia, o tyle jednak rozstrzygnięcie sądu w wyroku tym ma jedynie charakter tymczasowy i jego doręczenie stanowi dla oskarżonego pierwszą okazję powzięcia wiedzy o zarzucanych mu czynach. Znajduje to potwierdzenie także w fakcie, iż oskarżony jest uprawniony nie do wniesienia środka zaskarżenia do innego sądu, lecz do wniesienia sprzeciwu, co prowadzi do wszczęcia przed tym samym sądem zwyczajnego postępowania kontradyktoryjnego, w ramach którego oskarżony może w pełni korzystać z przysługującego mu prawa do obrony zanim sąd ten ponownie rozstrzygnie kwestię zasadności oskarżenia.
- 61 W konsekwencji doręczenie wyroku nakazowego musi – zgodnie z art. 6 dyrektywy 2012/13 – być uważane za formę zakomunikowania oskarżenia osobie, której ono dotyczy, tak że doręczenie to musi spełniać wymogi określone w tym przepisie.
- 62 Prawdą jest – jak podnosi rzecznik generalny w pkt 105 swojej opinii – dyrektywa 2012/13 nie reguluje trybu komunikowania informacji dotyczących oskarżenia, o którym mowa w art. 6, oskarżonemu.
- 63 Jednakże tryby te nie mogą zagrozić celowi, do którego dąży w szczególności ten art. 6, polegającemu – jak wynika z również z motywu 27 owej dyrektywy – na umożliwieniu oskarżonym o popełnienie przestępstwa przygotowania obrony oraz na zagwarantowaniu rzetelności postępowania.
- 64 Z postanowienia odsyłającego wynika, że ustawodawstwo krajowe, którego dotyczy postępowanie główne, przewiduje, że wyrok nakazowy jest doręczany pełnomocnikowi oskarżonego i że ten ostatni dysponuje terminem dwóch tygodni na wniesienie sprzeciwu od tego wyroku, przy czym termin ten biegnie począwszy od chwili doręczenia owego wyroku pełnomocnikowi. Po upływie tego terminu wyrok nakazowy staje się prawomocny.
- 65 Choć dla odpowiedzi, której należy udzielić na pytanie sądu odsyłającego, nie ma znaczenia stanowisko w kwestii stosowności takiego dwutygodniowego terminu zawitego, należy zauważyć, że zarówno cel polegający na umożliwieniu oskarżonemu przygotowania obrony, jak i konieczność unikania wszelkiej dyskryminacji pomiędzy z jednej strony oskarżonymi będącymi rezydentami obszaru objętego zakresem stosowania odnośnej ustawy krajowej a z drugiej strony oskarżonymi, którzy na takim obszarze nie zamieszkują i którzy jako jedyni są zobowiązani do ustanowienia pełnomocnika do doręczeń orzeczeń sądowych, wymaga, by oskarżony mógł wykorzystać ów termin w całości.
- 66 Gdyby bowiem bieg dwutygodniowego terminu, którego dotyczy postępowanie główne, rozpoczynał się w chwili, w której oskarżony faktycznie powziął wiedzę o wyroku nakazowym, zawierającym informacje na temat oskarżenia w rozumieniu art. 6 dyrektywy 2012/13, możliwość wykorzystania owego terminu przez tę osobę w całości byłaby zapewniona.
- 67 Natomiast jeżeli – tak jak w niniejszym przypadku – bieg owego terminu rozpoczyna się z chwilą doręczenia wyroku nakazowego pełnomocnikowi oskarżonego, ten ostatni nie może skutecznie wykonywać przysługującego mu prawa do obrony, zaś postępowanie jest rzetelne tylko wtedy, gdy ma on możliwość wykorzystania owego terminu w całości, co wyklucza skrócenie tego terminu o czas niezbędny pełnomocnikowi na przekazanie wyroku nakazowego jego adresatowi.

68 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 2, art. 3 ust. 1 lit. c) oraz art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy 2012/13 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nakłada na oskarżonego niebędącego rezydentem tego państwa członkowskiego obowiązek ustanowienia pełnomocnika do doręczeń dla celów wydanego wobec niego wyroku nakazowego, pod warunkiem że osoba ta ma faktyczną możliwość wykorzystania w całości terminu na wniesienie sprzeciwu od owego wyroku.

W przedmiocie kosztów

69 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuły 1–3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego takiemu jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nie pozwala osobie, wobec której został wydany wyrok nakazowy, na wniesienie środka zaskarżenia od tego orzeczenia na piśmie w języku innym aniżeli język postępowania, nawet jeśli osoba ta nie włada tym ostatnim językiem, chyba że właściwe władze uznają – zgodnie z art. 3 ust. 3 owej dyrektywy – że w kontekście danego postępowania i okoliczności danej sprawy sprzeciw ten stanowi dokument istotny.**
- 2) **Artykuł 2, art. 3 ust. 1 lit. c) oraz art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, które w ramach postępowania karnego nakłada na oskarżonego niebędącego rezydentem tego państwa członkowskiego obowiązek ustanowienia pełnomocnika do doręczeń dla celów wydanego wobec niego wyroku nakazowego, pod warunkiem że osoba ta ma faktyczną możliwość wykorzystania w całości terminu na wniesienie sprzeciwu od owego wyroku.**

Podpisy